

تورم و سپرده گذاری در بانکها مطالعه موردی ایران (۱۳۹۰-۱۳۶۳)

محمد رضا بابایی سمیرمی*

۱. استادیار گروه حسابداری دانشگاه پیام نور، تهران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۷/۱۴، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۰۹/۲۲)

چکیده

تغییرات موجودی پول یکی از نتایج اساسی عملکرد سیاست‌های پولی بانکها می‌باشد؛ بنابراین بانکها به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اقتصادی جامعه، نقش بسزایی در اجرای سیاست‌های اقتصادی هر جامعه دارند. هدف از این پژوهش بررسی فرضیه برونزایی تغییرات سطح عمومی قیمت‌های مصرف کننده نسبت به شاخص‌های سپرده بانکها و همچنین برآورد ضریب کشش تورم نسبت به تغییر سپرده بانکها می‌باشد. نتایج نشان داد که تورم نسبت به انواع سپرده بانکی درونزا بوده و ضریب کشش تورم نسبت به کل سپرده‌های بانکی در ایران، ۰/۴۸ برآورد شد.

واژه‌های کلیدی: آزمون علیت گرنجر، کشش قیمتی، تورم، اقتصاد ایران.

مقدمه

ادبیات نظری

۱- تورم، پدیده‌ای نامطلوب

اقتصاددانان از نظر هدف‌های سیاست کلان اقتصادی، بر مواردی همچون اشتغال کامل، ثبات قیمت‌ها (مهار تورم)، توزیع عادلانه درآمد و رشد اقتصادی مداوم تاکید دارند. تورم به عنوان یکی از اهداف مهم سیاست کلان همواره مورد توجه اقتصاددانان بوده است. در مورد تورم، تعاریف متعددی ارائه شده است. برای نمونه، تورم ناشی از وضعیتی است که سطح عمومی قیمت‌ها به طور بی‌رویه و یا بی‌تناسب و به طور مداوم و به مرور زمان افزایش می‌یابد (تفضلی، ۱۳۸۶). از تعاریف دیگر تورم می‌توان به نمونه‌های زیر اشاره نمود: طبق لاواسیچ^۱ (۱۹۸۲)، تورم وضعیتی است که در آن سطح عمومی قیمت‌ها افزایش می‌یابد و بوسیله نرخ رشد سطح عمومی قیمت‌ها در طول یک دوره مشخص زمانی اندازه‌گیری می‌شود. طبق اتول، میگلیت و نیومن^۲ (۱۹۸۷)، تورم افزایش مداوم در سطح عمومی قیمت‌ها و کاهش مستمر در قدرت خرید پول است.

اکثر اقتصاددانان معتقدند که تورم پدیده‌ای نامطلوب است، مردم به این خاطر از تورم نگران هستند که افزایش قیمت‌ها قدرت خرید آنها را پائین می‌آورد و آنها را با مشکل مالی تامین هزینه‌های جاری روبرو خواهد نمود، بنابراین سطح زندگی آنها را کاهش خواهد داد. از آثار مخرب تورم می‌توان به توزیع مجدد درآمد به نفع صاحبان دارایی‌های فیزیکی و به زیان حقوق‌بگیران، افزایش نااطمینانی و در نتیجه کوتاه‌تر شدن افق زمانی تصمیم‌گیری و کاهش سرمایه‌گذاری بلندمدت و عوامل متعدد دیگر اشاره نمود. هرچند که نظریه‌های اقتصادی در مورد تورم بسیار است، اما نمی‌توان نتیجه‌گیری مشخصی از آنها استنتاج نمود. نمی‌توان تورم‌هایی که در طول تاریخ اقتصاد جهان رخ داده همه را از یک منشا دانست و یک راه حل برای آنها ارائه نمود. نظریه‌های مختلفی در مورد تورم و علل آن ارائه شده، نکته قابل توجه در مورد تورم آن است که علمای اقتصاد در مورد تعریف تورم اتفاق نظر دارند ولی در مورد علت آن اختلاف عقیده بسیار است، از این جهت نظریه‌های مختلفی برای پیدایش تورم

سیاست‌گذاران اقتصادی هر جامعه برنامه‌های خود را در سه قالب سیاست‌های پولی، مالی و درآمدی در جامعه پیاده می‌کنند. این سه سیاست می‌بایست هماهنگ با یکدیگر اجرا شوند و عدم برنامه‌ریزی صحیح در یک سیاست، باعث برهم خوردن برنامه‌ریزی سایر سیاست‌ها خواهد شد.

عمده‌ترین اهداف سیاست‌های پولی در اقتصاد را می‌توان در ۴ مورد زیر خلاصه نمود:

الف) تسریع رشد اقتصادی

ب) ایجاد اشتغال کامل

ج) تثبیت سطح عمومی قیمت‌ها

د) ایجاد تعادل در موازنه پرداخت‌های خارجی (توتونچیان، ۱۳۷۵).

مهم‌ترین عامل سیاست‌های پولی بانک‌ها می‌باشند. بانک‌ها به دلیل خصوصیت فعالیت خود، باعث افزایش حجم پول می‌شوند. تغییرات حجم پول یکی از نتایج اجرای سیاست‌های پولی می‌باشد.

از آنجا که بانک‌ها عامل اصلی تغییر مقدار حجم پول در هر اقتصاد می‌باشند، بنابراین بانک‌ها به عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای اقتصادی جامعه، نقش بسزایی در اجرای سیاست‌های اقتصادی هر جامعه دارند.

هدف از این پژوهش بررسی فرضیه برونزایی تغییرات سطح عمومی قیمت‌های مصرف‌کننده نسبت به شاخص‌های سپرده بانک‌ها و همچنین برآورد ضریب کشش تورم نسبت به تغییر سپرده بانک‌ها می‌باشد. میزان کشش محاسبه شده نشان‌دهنده حساسیت تورم نسبت به سپرده‌گذاری در بانک‌ها می‌باشد.

در این پژوهش پس از پایاسازی متغیرها به وسیله آزمون علیت گرنجر برونزایی تغییرات سطح عمومی قیمت‌ها نسبت به انواع سپرده‌های بانکی بررسی شده و سپس با توجه به لگاریتم پذیری متغیرها، ضریب کشش تورم نسبت به سپرده بانک‌ها به وسیله ایجاد یک رابطه خطی بین لگاریتم شاخص قیمت‌ها و لگاریتم حجم سپرده بانک‌ها برآورد شده است.

1. Levasic & Rebmann

2. Eatwell, Milgate & Newman

اقتصاد ایران پذیرفته شده و خروج از سیکل فوق مستلزم کنترل حجم پولی و تغییرات ساختار تولیدی اقتصادی کشور به منظور کاهش وابستگی به واردات است. طیب نیا (۱۳۷۹) در رساله خویش تحت عنوان «فرایند تورم در ایران» از الگوی هاربرگر برای دوره (۱۳۷۰-۱۳۴۰) استفاده کرده و نتیجه گرفته است که در اقتصاد ایران، متغیرهای پولی تاخیری، فاقد تاثیر معنادار بر تورم بوده و نظریه پولی در اقتصاد ایران، رفتار قیمت‌ها را به طور کافی توضیح نمی‌دهد.

ایکانی^۵ (۱۳۶۶) در کتاب خود تحت عنوان دینامیسم تورم در ایران (۱۳۵۶-۱۳۳۹)، به بررسی رابطه مدل‌های پولی و ساختار تورم پرداخته و در یک الگوی اقتصادسنجی حداقل مربعات معمولی، به این نتیجه رسیده که ده درصد افزایش در رشد پول، با حفظ ثبات سایر عوامل، تورم را تنها به میزان سه درصد افزایش می‌دهد. دادخواه (۱۳۶۴) در گزارش خود تحت عنوان «فرایند تورمی در اقتصاد ایران ۱۳۵۹-۱۳۴۹» نتیجه گرفته است که همبستگی معناداری بین عرضه پول و تورم وجود دارد. بطوری که یک درصد افزایش در عرضه پول، ۷ درصد سطح عمومی قیمت‌ها را افزایش می‌دهد. درات (به نقل از طیب‌نیا، ۱۳۷۹) از طریق آزمون علیت گرنجر روابط علت و معلولی رشد عرضه پول و تورم در دهه ۱۳۵۰ را مورد آزمون قرار داده و نتیجه گرفته که هیچ رابطه علت و معلولی بین تورم و عرضه پول وجود ندارد و هر دو متغیر عرضه پول و تورم باید در ایران درونزا در نظر گرفته شوند. منجذب (۱۳۸۵)، در مقاله خود تحت عنوان «تحلیلی بر اثربخشی گسترش حجم پول بر تولید و تورم در اقتصاد ایران» اثربخشی حجم پول بر تولید و تورم را مورد آزمون قرار داده است. برای این امر ابتدا مدل پولی ایران مورد شناسایی و تخمین قرار گرفته، سپس در چارچوب مدل‌های کلاسیکی و کینزی به عنوان مدل‌های رقیب، آزمون تاثیر حجم پول در مقاطع زمانی مختلف بر تولید صورت گرفته است که خنثی بودن پول در بلندمدت تایید گردیده و در روشی دیگر آزمون تاثیر تورم به عنوان متغیری اسمی بر تولید صورت گرفته و نتایج فوق تکرار شده است. وجود توهم پولی در مدل به تایید رسیده و نیز مدل‌های کینزی در برابر مدل‌های کلاسیکی و همچنین وجود شرایط کینزی در اقتصاد ایران تایید شده است.

ارائه شده است. برای نمونه براساس نظریه مقداری پول، حجم پول عامل تعیین‌کننده ارزش آن است و تورم دائمی ناشی از افزایش دائمی حجم پول است. این جمله معروف فریدمن که تورم همیشه و همه جا یک پدیده پولی است» را می‌توان به عنوان شعار واحد اقتصاددانان پولی مطرح نمود. فریدمن معتقد است که پول و تغییرات حجم آن تاثیری بر متغیرهای حقیقی در اقتصاد ندارد. کینز معتقد است که علت اساسی تورم، فزونی تقاضای کل تولید نسبت به عرضه کل در اشتغال کامل است. (تورم ناشی از فشار تقاضای کینز).

نظریه تورم ناشی از فشار هزینه معتقد است افزایش قیمت‌ها به جای فزونی تقاضای کل نسبت به عرضه کل تولید در اشتغال کامل عامل افزایش در هزینه‌های تولید است. نظریه ساختار گرای تورم به رهبری سیرز^۱ (۱۹۶۴)، پربیش^۲ (۱۹۶۱)، سانکل^۳ (۱۹۶۰) معتقد است ریشه‌های بنیانی تورم در ساختار اقتصادی جامعه نهفته است. منبع اصلی فشارهای تورمی، فشار رشد اقتصادی به ساختار اقتصادی جوامع در حال توسعه است.

مروری بر مطالعات قبلی مشابه

عماد^۴، در تحقیق تحت عنوان آزمون بی تاثیر بودن پول در بلندمدت، در کشورهای در حال توسعه (مورد هندوستان) ارائه شده از طریق مدل تورم پولیون و تحلیل‌های همگرایی فصلی، روابط میان عرضه پول از یک طرف و محصول واقعی و سطح قیمت‌ها از طرف دیگر مورد آزمون قرار گرفته است. شواهد تجربی نمایانگر این است که پول با تولید ملی هم جهت نشده ولی با قیمت‌ها هم‌جهت شده و خنثی بودن پول تأیید شده است. ابریشمی و مهرآرا (۱۳۷۷) در خصوص رابطه بین تورم و رشد پول در اقتصاد ایران، طی دوره (۱۳۷۵-۱۳۳۸) به این نتیجه رسیده‌اند که بیست درصد افزایش در حجم پول به دلیل فراهم آوردن امکانات مالی بیشتر برای سرمایه‌گذاری و افزایش ظرفیت تولیدی، باعث افزایش ۲/۳ درصدی در تولید سال اول گردیده و فرضیه سیکل بسته مربوط به نرخ ارز، حجم پول و تورم در

1. Seers
2. Prebisch
3. Sunkel
4. Imad

تغییرات حجم نقدینگی بر سطح تورم در اقتصاد ایران در چارچوب مدل پولیون جدید و با استفاده از تکنیک ARDL و داده‌های سالانه در دوره ۱۳۴۰ تا ۱۳۸۴ بررسی شده است. نتایج این محققین نشان می‌دهد که تغییر در یک دوره معین در حجم نقدینگی حداقل در سه دوره متوالی تورم را تحت تاثیر قرار می‌دهد. یک درصد افزایش در حجم نقدینگی در دوره t ، $0/42$ درصد در همین دوره، $0/19$ درصد در دوره $t+1$ و $0/27$ درصد در دوره $t+2$ تورم را افزایش می‌دهد.

ابزار آماری به کار رفته در تحقیق

جهت آزمون فرضیه صفر مبنی بر برونزا نبودن تورم نسبت به سپرده بانک‌ها، از آزمون علیت گرنجر استفاده شده است. در صورتی که مقدار فیشر (F) محاسبه شده در آماره گرنجر از مقدار بحرانی فیشر بیشتر باشد، فرضیه صفر مبنی بر عدم رابطه علی رد می‌شود. تعداد وقفه‌های بهینه از معیار «شوارز-بیزین» بدست آمده است. جهت آزمون پایایی شاخص قیمت و سپرده بانک‌ها طی زمان از آزمون ریشه واحد دیکی-فولر گسترش یافته استفاده شده است. در صورتی که آماره دیکی-فولر محاسبه شده از مقدار بحرانی مک کینون بیشتر باشد، متغیر طی زمان پایا می‌باشد. در غیر این صورت از تقاضل مرتبه اول یا بیشتر متغیرها استفاده می‌شود، تعداد وقفه‌های بهینه از معیار آکائیک بدست آمده و جهت انجام آزمون‌های فوق از نرم‌افزار Eviews استفاده شده است. (ابریشمی، ۱۳۸۱:۴۵).

معرفی مدل

اساس تخمین روابط در این تحقیق، بر مبنای محاسبه کشش تورم می‌باشد. در این تحقیق پس از پایا سازی متغیرها، به وسیله آزمون علیت گرنجر برونزایی تغییرات سطح عمومی قیمت‌ها نسبت به سپرده‌های بانکی بررسی شده و سپس با توجه به لگاریتم پذیری متغیرها، ضریب کشش تورم نسبت به سپرده بانک‌ها به وسیله ایجاد یک رابطه خطی بین لگاریتم شاخص قیمت‌ها و لگاریتم حجم سپرده بانک‌ها برآورد شده است. کشش تورم در برابر سپرده بانک‌ها، توسط ایجاد یک رابطه خطی ساده بین مقادیر لگاریتمی دو متغیر اندازه‌گیری می‌شود. این رابطه

عمادزاده و همکاران (۱۳۸۴) در تحقیق خود تحت عنوان «بررسی عوامل (پولی و غیر پولی) موثر بر تورم در ایران»، با استفاده از یک سیستم معادلات همزمان، تاثیر رشد پول، شکاف نسبی تولید، رشد نرخ ارز بازار موازی، انتظارات تورمی و تورم وارداتی به عنوان عوامل موثر بر تورم را مورد بررسی قرار داده و معادلات توضیح دهنده هر یک از این متغیرها را نیز برآورد نموده اند. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که گر چه تورم در ایران صرفاً یک پدیده پولی نیست و تورم وارداتی، مشکلات ساختاری اقتصاد و تورم انتظاری نیز بر شکل‌گیری آن تاثیر مثبت داشته‌اند، لیکن رشد نقدینگی سهمی بالغ بر 58.32 درصد را در شکل‌گیری تورم دارا بوده است و پس از آن به ترتیب تورم وارداتی (22.6 درصد)، تورم انتظاری (7.3 درصد)، رشد نرخ ارز (6.2 درصد) و شکاف تولید (5.6 درصد)، سهم تعیین کننده‌ای در شکل‌گیری تورم داشته‌اند. مصطفوی مهدی (۱۳۸۶) در تحقیق خود تحت عنوان «بررسی رابطه علی پول و تورم در اقتصاد ایران» به بررسی رابطه علی پول و تورم در اقتصاد ایران پرداخته است. برای این منظور از روش گرنجر برای کشف رابطه علی تورم در ایران و روش یوهانسن برای آزمون برونزایی ضعیف استفاده شده است. بر اساس نتایج تحقیق در کوتاه مدت پول بر تورم تاثیر داشته، ولی در بلند مدت تاثیر چندان نداشته است. همچنین، در کوتاه مدت سیاست پولی موثر بوده است، در حالی که در بلند مدت پول حالت انفعالی داشته و سیاست پولی بی اثر بوده است. هژبرکیانی و رحمانی (۱۳۷۹) در بررسی خود تحت عنوان «بررسی رابطه بین حجم پول، تورم‌های بالا و مالیات تورمی در اقتصاد ایران»، رابطه بین مانده‌های واقعی و تورم را با استفاده از الگوی تقاضای پول کاگان و با استفاده از داده‌های ماهانه را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که الگوی کاگان قادر است تجربیات پولی و تورمی طی دوره یاد شده را حداقل در مقطعی، هم بر حسب تعریف محدود پول (M_1) و هم بر حسب تعریف وسیع پول (M_2) به نحو مطلوبی توضیح دهد. از سوی دیگر، نتایج بررسی حاضر، بار دیگر پولی بودن تورم‌های موجود در اقتصاد ایران را تایید می‌کند و همچنین، نشان می‌دهد که در بیشتر دوره‌ها دولت در پی حداکثر کردن درآمد حاصل از خلق پول نبوده است. هادیان و پارسا (۱۳۸۷) در بررسی خود تحت عنوان «برآورد تاثیر با وقفه تغییرات حجم نقدینگی بر سطح تورم در اقتصاد ایران» تاثیر با وقفه

سپرده‌های کوتاه‌مدت در بانک‌ها STD، سپرده‌های بلندمدت در بانک‌ها LTD، سپرده‌های غیر دولتی در بانک‌ها DEPO و سپرده‌های دیداری مردم نزد بانک‌ها DD می‌باشد.

این ارقام به صورت ماهانه از فروردین ۱۳۶۳ تا اسفند ۱۳۹۰ جمع‌آوری شده است. ابتدا پایایی متغیرها بررسی شده است. طبق جدول (۱)، آزمون دیکی - فولر تعمیم یافته حاکی از ناپایایی متغیرها در سطح و پایایی تفاضل مرتبه اول آنها می‌باشد.

پس از پایا نمودن، بوسیله آزمون علیت گرنجر، رابطه علی بین تورم و سپرده‌ها بررسی شده است. طبق جدول (۲) و با توجه به رد فرضیه صفر مبنی بر برونزا نبودن تورم نسبت به سپرده بانک‌ها (به استثناء سپرده‌های پس انداز)، تورم نسبت به انواع سپرده بانکی (به استثناء سپرده‌های پس انداز) درونزا می‌باشد.

پس از تعیین رابطه علی، رابطه خطی بین تفاضل مرتبه اول لگاریتم تورم (به عنوان متغیر درونزا) و سپرده بانک‌ها (به عنوان متغیر برونزا)؛ تخمین زده شده است. ضریب تخمین زده شده، کشش تورم نسبت به سپرده‌ها می‌باشد.

ساده خطی به صورت رابطه (۱) بیان می‌شود. به دلیل ناپایایی دو متغیر، تفاضل مرتبه اول متغیرها در رابطه وارد شده‌اند و رابطه (۱) به رابطه تفاضلی (۲) تبدیل می‌شود.

$$(1) \text{LogCPI}_t = \alpha + \beta \text{LogMD}_t + u_t$$

$$(2) d\text{LogCPI}_t = \beta d\text{LogMD}_t$$

تخمین رابطه ۲ در جدول (۱) نشان داده شده است. تخمین رابطه بوسیله روش حداقل مربعات معمولی OLS انجام شده است. مقدار ضریب لگاریتم متغیر سپرده بانکی همان کشش تورم می‌باشد. مقدار ضریب کشش سپرده بانک‌ها نسبت به تورم همان ضریب زاویه رابطه ۲ می‌باشد.

برازش مدل

متغیرهای پژوهش، متغیر شاخص قیمت مصرف‌کننده CPI، حجم پس‌انداز قرض‌الحسنه در بانک‌ها PAS،

جدول ۱. آزمون پایایی شاخص قیمت و سپرده بانک‌ها، ۱۳۶۳-۱۳۹۰

متغیر نمایی	تعداد وقفه بهینه*	نقطه بحرانی مک کینون در سطح اطمینان ۱٪	آماره دیکی-فولر	نتیجه
LOGCPI	۱	-۳/۹۹	-۲/۸۷	ناپایا
D(LOGCPI)	۲	-۳/۹۸	-۶/۲۲	پایا
LOGDD	۵	-۳/۹۸	-۲/۸	ناپایا
DLOGDD	۲	-۳/۹۷	-۶/۰۱	پایا
LOGDEPO	۲	-۳/۹۹	-۴/۲	ناپایا
DLOGDEPO	۲	-۳/۹۹	-۷/۵	پایا
LOGLTD	۳	-۳/۹۹	-۳/۳۱	ناپایا
DLOGLTD	۴	-۴	-۸/۲۹	پایا
LOGPAS	۴	-۴	-۳/۵۷	ناپایا
DLOGPAS	۲	-۳/۹۹	-۸/۲	پایا
LOGSTD	۳	-۴	-۳/۰۲	ناپایا
DLOGSTD	۲	-۳/۹۶	-۹/۸	پایا
LOGSUM	۱	-۳/۹۹	-۲/۲۷	ناپایا
DLOGSUM	۳	-۴	-۵/۵۴	پایا

منبع: دایره پولی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۷)

جدول ۲. آزمون علیت گرنجر جهت بررسی فرضیه برونزایی تورم نسبت به سپرده‌های بانکی

تعداد وقفه *بهینه	رابطه علیت (فرضیه صفر)	آماره فیشر	احتمال تأیید فرضیه صفر	وضعیت پول نسبت به تورم
۳	$d\text{LogCPI} \xrightarrow{NO} d\text{LogDEPO}$	۱/۹۴	۰/۱۷	برونزا
	$d\text{LogDEPO} \xrightarrow{NO} d\text{LogCPI}$	۶/۵	۰/۶	
۱	$d\text{LogCPI} \xrightarrow{NO} d\text{LogDD}$	۲/۴۲	۰/۲۵	برونزا
	$d\text{LogDD} \xrightarrow{NO} d\text{LogCPI}$	۶/۳۳	۰/۰۰۲	
۳	$d\text{LogCPI} \xrightarrow{NO} d\text{LogLTD}$	۱/۷۷	۰/۱۲	برونزا
	$d\text{LogLTD} \xrightarrow{NO} d\text{LogCPI}$	۶/۳۲	۰/۰۳	
۲	$d\text{LogCPI} \xrightarrow{NO} d\text{LogPAS}$	۵/۲۳	۰/۰۴	درونزا
	$d\text{LogPAS} \xrightarrow{NO} d\text{LogCPI}$	۲/۴۷	۰/۵۸	
۱	$d\text{LogCPI} \xrightarrow{NO} d\text{LogSTD}$	۰/۸۴	۰/۷۲	برونزا
	$d\text{LogSTD} \xrightarrow{NO} d\text{LogCPI}$	۱۴/۷۴	۰/۰۰۱	
۳	$d\text{LogCPI} \xrightarrow{NO} d\text{LogSUM}$	۲/۴۶	۰/۵۶	برونزا
	$d\text{LogSUM} \xrightarrow{NO} d\text{LogCPI}$	۵/۸۲	۰/۰۰۲	

منبع: محاسبات محقق جهت تعیین تعداد وقفه بهینه از معیار «شوارز - بی‌زین» استفاده شده است.

جدول ۳. تخمین ضریب کشش تورم نسبت به سپرده‌های بانکها. روش تخمین OLS.

متغیر وابسته: تفاضل مرتبه اول لگاریتم شاخص قیمت				
متغیر مستقل: تفاضل مرتبه اول لگاریتم سپرده های بانکی				
نوع سپرده	ضریب متغیر مستقل	آماره t ضریب مستقل	\bar{R}^2	D.W.
dLogDD	۰/۳۲	۱۰/۴	-۰/۷۹	۱/۸۵
dLogDepo	۰/۴	۱۲/۶۳	-۰/۳۲	۱/۴۵
dLogLTD	-۰/۰۷۵	۳/۱	-۰/۶	۱/۴۲
dLogPAS	-۰/۰۱۱	۴/۰۵	-۰/۴۴	۱/۰۹
dLogSTD	۰/۰۸	۱۴/۸	-۰/۸۸	۱/۶
dLogSUM	۰/۴۸	۱۰/۶۴	-۰/۶۳	۱/۸۴

تجزیه و تحلیل اطلاعات و نتیجه گیری

به طور خلاصه، با توجه به اهداف تحقیق که بررسی رابطه علی بین تورم و سپرده بانکها و همچنین برآورد تاثیر تورم بر سپرده‌های بانکی در اقتصاد ایران می‌باشد، نتایج زیر حاصل شد:

(۱) فرضیه عدم تاثیرپذیری تورم نسبت به شاخص کل سپرده بانکها (SUM) و همچنین سایر شاخص های حجم پول در اقتصاد ایران، تأیید نشده است.

(۲) ضریب کشش تورم نسبت به سپرده های دیداری ۰/۳۲، نسبت به سپرده‌های دولتی ۰/۴، نسبت به سپرده‌های بلند مدت ۰/۰۷۵، نسبت به سپرده های کوتاه مدت ۰/۰۸، نسبت به سپرده‌های پس انداز ۰/۰۱۱ می باشد.

(۳) ضریب کشش تورم نسبت به کل سپرده‌های بانکی (SUM) در ایران، ۰/۴۸ می‌باشد. به عبارتی با افزایش یک درصد سپرده بانکها، سطح عمومی قیمت‌ها به اندازه ۰/۴۸

درصد افزایش می‌یابد. البته این مقدار، تاثیر خالص سپرده‌ها را بر سطح عمومی قیمت‌ها نشان می‌دهد.

سطح ۵ درصد، پذیرفته نشده‌اند که حاکی از رد این فرضیه در سطوح معناداری قابل قبول می‌باشد.

۴) طبق آزمون علیت صورت گرفته، فرضیه عدم تاثیرپذیری سپرده‌های دیداری، سپرده‌های بلندمدت، سپرده‌های کوتاه مدت و سپرده‌های دولتی نسبت به شاخص خرده‌فروشی قیمت‌ها در

در مورد سپرده‌های قرض‌الحسنه، پول نسبت به شاخص خرده‌فروشی قیمت‌ها، درونزا می‌باشد.

منابع

- ابریشمی، حمید و محسن مهرآرا، (۱۳۸۱)، «اقتصاد سنجی کاربردی (رویکردهای نوین)»، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۹۱)، «واحد آمار و انتشارات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران»، تهران.
- تفضلی، فریدون. (۱۳۸۶): «اقتصاد کلان؛ نظریه‌ها و سیاستهای اقتصادی»، ویراست سوم، چاپ هفدهم، تهران، نشر نی.
- توتونچیان، ایرج (۱۳۷۵): «اقتصاد پول و بانکداری، انتشارات موسسه تحقیقات پولی و بانکی»، تهران.
- عمادزاده مصطفی، صمدی، سعید و بهار حافظی (۱۳۸۴)، «بررسی عوامل (پولی و غیر پولی) موثر بر تورم در ایران (۱۳۸۲-۱۳۳۸)»، پژوهشنامه علوم اقتصادی علوم انسانی و اجتماعی. شماره ۱۹.
- مصطفوی مهدی (۱۳۸۶)، «بررسی رابطه علی پول و تورم در اقتصاد ایران تحقیقات اقتصادی ایران» (فصلنامه بررسی‌های اقتصادی پاییز ۱۳۸۶؛ ۳)۴.
- منجذب، محمدرضا (۱۳۸۵)، مقاله «تحلیلی بر اثربخشی گسترش حجم پول بر تولید و تورم در اقتصاد ایران» پژوهش‌های اقتصادی پاییز ۱۳۸۵؛ ۳)۶.
- نوفروستی، محمد (۱۳۷۸)، «ریشه واحد و همجمعی در اقتصاد سنجی»، تهران، انتشارات رسا.
- هادیان، ابراهیم و حجت پارسا (۱۳۸۷)، «حجت برآورد تاثیر با وقفه تغییرات حجم نقدینگی بر سطح تورم در اقتصاد ایران پژوهش‌های اقتصادی ایران»، پاییز ۱۳۸۷؛ ۳)۱۲.
- هژبرکیانی، کامبیز و ایرج رحمانی (۱۳۷۹)، «بررسی رابطه بین حجم پول، تورم‌های بالا و مالیات تورمی در اقتصاد ایران پژوهش‌های اقتصادی ایران»، زمستان ۱۳۷۹؛ ۳)۷.

Dadkhah, K., (1985) "The Inflationary Process of the Iranian Economy", International Journal of Middle East Study 17.

J.Eatwell, M. Milgate, R. & Newman, P. (1987). "Time Preference." *The NewPalgrave:A Dictionary of Economics* (Vol. 4), New York: The Stockton Press.

Ikani, Azizollah, (1983), *The Dynamics of Inflation in Iran*, Tilburg University Press. Tilburg, Netherland.

Imad A. Mossa, (1997), *Testing the Long-Run Neutrality of Money in a Developing Economy* the Case of India, Journal of Development Economics, 53.

Levasic, R. & Rebmann, A. (1982). *Macroeconomics*, Macmillan Pub. New York.

Prebisch, R. (1961) 'Economic Development or Monetary Stability: the False Dilemma', Economic Bulletin for Latin America.

Seers, D. (1964) "The Mechanism of an Open Petroleum Economy." Social and Economic Studies, 1964:13.

Sunkel, O. (1960). "Inflation in Chile: An Unorthodox Approach." International Economic Papers, No. 10.

Levasic, R. & Rebmann, A. (1982). Macroeconomics, Macmillan Pub. New York.

Prebisch, R. (1961) 'Economic Development or Monetary Stability: the False Dilemma', Economic Bulletin for Latin America.

Seers, D. (1964) "The Mechanism of an Open Petroleum Economy."